

Plasztika függőség: van megállás az első beavatkozás után?

Az első sikeres plasztikai műtétet követő elégedettség kiválthat olyan ábrándokat, hogy milyen jó lenne még ezt-azt átalakítani a testen, de legtöbb embernél itt véget is ér az ábrándozás. Vannak azonban olyanok, akik nem bírnak leállni. Mikortól számít ez függőségnek?

Igazából nem a kinézet okozza a bajt

Kell-e tartanunk attól, hogy egy jól sikerült, szépészeti műtétet követően nem tudunk majd leállni? „Azoknál nem alakul ki egy beavatkozás után függőség, akiknek egészséges a testképe. Ez alatt azt értjük, hogy jóban van önmagával és a saját testével, vagyis pszichésen kiegyensúlyozott személyiség – mondja Roboz Gabriella pszichológus. - Pszichológiai értelemben az egészséges testkép azt is jelenti, hogy elfogadja önmagát, külső és belső tulajdonságai tekintetében. Természetesen ez nem kell, hogy azt jelentse, hogy az illető tökéletesen meg van elégedve magával, de alapjában véve elfogadja önmagát.

A testképzavar valójában énképzavar. Az érintettnek igazából nem a testi megjelenésével, hanem önmagával van problémája: képtelen elfogadni önmagát. Önmagával szembeni idegenkedését, undorát a testére vetíti ki: képtelen a saját testét reálisan megélni és elfogadni, függetlenül attól, hogyan is néz ki valójában. Kényszeresen sokat foglalkozik saját magával, kinézetével, más számára észrevehetetlen eltéréseket felnagyít. Komplex pszichés zavar ez, háttérben leggyakrabban a gyerekkori sérülések, bántalmazás, szülői elhanyagolás, el nem fogadás vagy túlzott szigorúság, büntetés, követelés, teljesíthetetlen elvárások állnak. Ennek kezdete serdülőkorra tehető, de bizonyos jelei már jóval korábban is megfigyelhetőek.”

Csakavalós elégedetlenségen segít a műtét

„Egy sikeres műtét nem szünteti meg a testképzavart, hiszen ez mélyebb pszichés és személyiségbeli elakadást jelez, amely csak pszichoterápiával orvosolható. Ha nincs testképzavar, csak valamely reális elégedetlenségről,

korrigálható eltérésről van szó, akkor viszont sokat segíthet az önértékelésen, a lelki egyensúly helyreállításában – mondja Roboz Gabriella. – Azt, hogy hány beavatkozás után számít függőségnek, nem a számok alapján lehet meghatározni, inkább a jelenség, az árulkodó jellegzetességek felől. A függő attól függő, hogy nem tud leállni, mert reálsan kielégíthetetlenek az igényei. Ha valaki egyre újabb és újabb beavatkozást akar, nem tud megelégedni, örülni az elért eredménynek, netán az orvost hibáztatja, az azt jelzi, hogy igazából máshol van a probléma. A viselkedés elszabadult eredeti funkciójától, pótcselekvés lett, a beavatkozás már nem eszköz, hanem maga a cél lett.

Egy érett, összetett személyiségű, megfelelő önvizsgálattal rendelkező ember észreveheti magán, hogy plasztika-függőség alakult ki nála. Intő jel lehet, ha valaki úgy érzi, hogy csak ideig-óráig tud örülni az eredménynek, hogy az egyik műtét után már nem sokkal újabb beavatkozásra töri a fejét. Ha ilyenkor elgondolkozik azon, hogy valójában mit szeretne pótolni, milyen hiányosságot próbál befoldozni a műtéttel, akkor eljuthat a belátásig, ami a valódi problémamegoldás kezdete lehet.”

Kevés a függő, de nekik segítség kell

„A többség nem lesz függő, igazából csak néhány százaléknyi azok aránya, akik irreális elvárásokkal érkeznek, vagy pedig egyik műtétet végeztetik a másik után – mondja a pszichológus. - Ilyen esetben egyébként a műtétet végző, felelősségteljes sebész is igyekszik lebeszélni a páciensre, vagy pedig el se vállalja a műtétet. Ha valaki irreális elvárásokat fogalmaz meg, vagy már a sokadik műtéten van túl, és még mindig nem elégedett, vagy ha felmerülnek a laikus számára is egyértelműen érzékelhető pszichopatológiai tényezők, nyilvánvaló személyiségproblémák, akkor nagyon javasolt lenne pszichológiai vizsgálat a műtét előtt.

A függőséget leginkább csak pszichoterápiával lehet gyógyítani, a baráti, családi támogatás kevés hozzá. Egyéb esetben, még ha a műtétekkel le is áll, más, szintén betegesen megnyilvánuló utat fog választani problémái „kezelésére”, vagy pedig egyéb tünetek jelennek meg, vagy fokozódnak nála, például szorongás, depresszió, egyéb függőségek.”

Mi váltja ki?

„El kell különíteni egymástól a plasztikai műtétek két nagy csoportját, a helyreállító és a szépészeti (esztétikai) beavatkozásokat – hívja fel a figyelmet Roboz Gabriella. - A szépészeti műtéteknél az esztétikai funkció, a megjelenés javítása áll a fókuszban. Itt is különbséget kell tenni azok között, akik reális igényekkel érkeznek, és azok között, akik viszont a műtéttel valami egészen mást, mélyebb pszichés problémát, testképzavart szeretnének orvosolni. Hogy ki melyik csoportba tartozik, attól függően változnak az okok, motivációk is. A gyerekkori fájó emlékek, a csúfolás, kiközösítés, a kapcsolati kudarcok, visszautasítások nagy szerepet játszhatnak, de sokszor a szülők túl magas elvárásai, rejtett vagy nyílt elégedetlensége a gyerekekkel, a másokkal való összehasonlítás, leértékelés áll a háttérben. Ezek olyan meghatározó élmények, amelyek önértékelési problémákhoz, szégyen- és kudarcérzéshez, szociális gátlásokhoz, negatív testképhez vezetnek. De az is sokszor előfordul, hogy nincsenek is ilyen rossz élmények a háttérben, csupán azt gondolja az illető, hogy a pszichés közérzetén, önfogadásán még tovább emelne egy-egy korrekció, de ilyenkor is reális és felelős lehet a döntés.

Az okok között szerepelnek bizonyos személyiségvonások is, mint a túlzott maximalizmus vagy perfekcionizmus, de ok lehet a korosodás, az úgynevezett „életközépi válság”, a szülés után megváltozott test, a hízás-fogyás, vagy pedig egy válás, szakítás, munkahelyvesztés kapcsán megrendült önértékelés, túlzott stressz, kiéleződő munkahelyi versenyhelyzet is. Fontos szerepe van az okok között bizonyos társadalmi-gazdasági jelenségeknek is – ezért is emelkedik meredeken mostanság a plasztikai műtétek száma.”

Kovács Eszter